

toelichting

In 1894 voltooidde Debussy de orkestversie voor drie fluiten, twee hobo's, een althobo, twee klarinetten, vier hoorns, twee harpen, twee crotales (een slaginstrument bestaande uit een reeks kleine gestemde bronzen schijfjes) en strijkers. De compositie werd goed ontvangen, maar won vooral aan populariteit toen in 1912 de balletversie uitkwam met een choreografie door Vaslav Nijinski.

Duizend-en-een-nacht

“Koning Sjahriaar was van mening dat alle vrouwen ontrouw waren en had daarom besloten dat al zijn echtgenotes na de eerste nacht moesten worden gedood. Zijn vrouw Sjeherazade echter slaagde erin aan dit lot te ontkomen door hem iedere avond, Duizend-en-één nachten achter elkaar, een ander verhaal te vertellen. Ze wist de koning zo nieuwsgierig te maken, dat hij haar terechtstelling avond aan avond uitstelde, tot hij uiteindelijk besloot er helemaal van af te zien. De verhalen die Sjeherazade aan de koning vertelde, waren een wondermooie mengeling van oude verzen en liedteksten, gecombineerd met sprookjes en avontuurlijke vertellingen.”

Deze tekst schreef Nikolaj Rimski-Korsakov ter inleiding op de partituur van zijn *Sheherazade*, een vierdelige suite met als grote inspiratiebron de vertellingen uit het boek *Duizend-en-een-nacht*. Het is een gepassioneerd meesterwerk met aansprekende muziek, een kleurrijke

orkestratie en 'oriëntaalse' klanken. Althans, dat laatste betreft vooral de klanken waaraan men aan het eind van de negentiende eeuw dacht als ze het over het 'oosten' hadden. In deze periode was er bij kunstenaars een enorme interesse ontstaan in alles dat 'exotisch' was en uit het midden- en het verre oosten kwam. De meeste artistieke impressies hebben echter weinig tot niets te maken met de werkelijke culturen en zijn een westerse interpretatie. Dat neemt niet weg dat Rimski-Korsakov met *Sheherazade* een prachtig fantasierijk klankidroom presenteert, geheel passend bij de sprookjes uit *Duizend-en-een-nacht*. Verleidende vioolsolo's, meeslepende dramatiek, en intieme momenten wisselen elkaar af en nemen de luisteraar mee op een reis. De vier delen representeren vier verhalen uit het boek.

In deze periode was er bij kunstenaars een enorme interesse ontstaan in alles dat 'exotisch' was en uit het midden- en het verre oosten kwam.

Rimski-Korsakov vernoemde de delen echter niet naar de verhalen, maar omschreef ze met de gangbare tempoaanduidingen. In het eerste deel over *De Zee en Sinbads Schip* worden de twee belangrijkste thema's van de hele compositie geïntroduceerd. In de opening horen we het thema

van de Sultan, die al zijn echtgenotes na de eerste nacht doodde. Het tweede thema voor viool representeert Sheherazade, de vrouw die met haar verhalen de Sultan nacht na nacht bleef boeien en zo in leven bleef. In dit eerste deel horen we verder in de strijkers het golven van de zee waar Sinbad over vaart. Een expressieve melodie in de fagot kondigt het verhaal van *Prins Kalender* aan. Het thema is speels, verwijzend naar de humoristische verhalen van de Kalendersekte waar de prins uit het verhaal lid van is. De trombone en trompet verbreken deze sfeer, maar aan het einde van dit tweede deel is de muziek weer rustiger. Het derde verhaal *De jonge prins en de prinses* behoudt deze rust met een langzame melodie in de strijkers, die wordt omspeeld door de houtblazers. In het laatste deel *Feest in Bagdad* verzamelen alle melodieën uit de vorige delen zich op een bedrijvige markt in Bagdad, waar een groot feest gaande is. Een glorieus feest dat in blijdschap vredig afsluit, wanneer het verhaal ten einde is. tekst: Fien Duijnmayr

Anja Bihlmaier

biografieën

Residentie Orkest

Het Residentie Orkest behoort tot de grote, gerenommeerde symfonieorkesten van Nederland en is regelmatig te horen op belangrijke podia in binnen- en buitenland. Sinds de zomer van 2021 is Anja Bihlmaier de nieuwe chef-dirigent van het Residentie Orkest. Het Residentie Orkest wil met hun muziek, liveoptredens en educatieve programma's verbinden, uitdagen, verrassen en iedereen laten genieten. www.residentieorkest.nl

Anja Bihlmaier

Anja Bihlmaier, met een schat aan ervaring als Kapelmeesterin en plaatsvervangende Generalmusikdirektorin bij diverse Duitse operahuizen, geldt als een snel rijzende ster in de internationale dirigentenwereld. Recent dirigeerde ze onder andere het Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, BBC Scottish Symphony Orchestra en het Fins Radio-orkest. De afgelopen seizoenen dirigeerde ze tevens verschillende operaproducties in Wenen bij de Volksoper en in Trondheim en Malmö. www.anjabihlmaier.de

concert info Anja Bihlmaier en het Residentie Orkest

de Doelen

Rimski-Korsakovs Sheherazade

zaterdag 16 december 2023
Grote Zaal, 20.15 uur

programma

za 16 dec 23 | Grote Zaal, 20.15 uur

Rimski-Korsakovs Sheherazade

Claude Debussy (1862 – 1918)

Prélude à l'après-midi d'un faune

Nikolaj Rimski-Korsakov (1844 – 1908)

Sheherazade

Largo e maestoso - Allegro non troppo

Lento - Andantino - Allegro molto - Con moto

Andantino quasi allegretto - Pochissimo più mosso –

Come prima — Pochissimo più animato

Allegro Molto — Vivo — Allegro non troppo maestoso

toelichting

muzikale verhalen

Symfonische muziek kan net zo meeslepend zijn als een goed boek. De twee composities van vanavond, uitgevoerd door het Residentie Orkest onder leiding van Anja Bihlmaier, nemen de luisteraar op twee verschillende manieren mee in het verhaal. Waar Debussy vooral de sfeer verklankt van een dromende faun op een hete middag, neemt Rimski-Korsakov de luisteraar mee op avontuur langs vier spannende verhalen uit *Duizend-en-een-nacht*.

Een faun

Als 'voorproefje' op de grote vertelling uit *Duizend-en-een-nacht* een andere 'sprookje': *Prélude à l'après-midi d'un faune* van de Franse componist Claude Debussy. Het impressionistische gedicht van Stéphane Mallarmé, dat verhaalt over de dagdromen van een faun gedurende een hete middag, is de inspiratiebron van deze compositie.

Debussy wilde, in tegenstelling tot Rimski-Korakov met *Sheherazade*, niet het verhaal letterlijk uitbeelden met zijn muziek. De nadruk ligt in deze compositie op het toonzetten van de dromerige sfeer. De kenmerkende fluitmelodie uit de openingsmaten staat symbool voor de dagdromen van de faun, waarna de warme samenklanken uit het orkest de scène verder schetsen.

Residentie Orkest © Wouter Vellekoop

uitvoerenden

Residentie Orkest

Anja Bihlmaier dirigent

agenda tips

deze concerten wil je ook gehoord hebben!

wo 7 feb 24 | Grote Zaal, 20:15

Mitsuko Uchida en het

Mahler Chamber Orchestra

Legendarische pianiste speelt Mozart

za 2 mrt 24 | Grote Zaal, 20:15

Hong Kong Philharmonic, Jaap van

Zweden en Alexandre Kantorow

Rachmaninoff en Mahlers Eerste

wo 29 mei '24 | Grote Zaal, 20:15

Pynarello

Tsjaikovski's Zesde

ontdek het programma op dedoelen.nl

Stay in touch!

See you @dedoelen &

share your pictures #dedoelen

tickets & info:

www.dedoelen.nl

+31 10 217 17 17

Schouwburgplein 50, Rotterdam

FSC
www.fsc.org

RECYCLED

Papier gemaakt van gerecycled materiaal

FSC® C017135

de Doelen vrienden

genoten van dit concert?

word vriend van de Doelen en draag bij aan het realiseren van een bijzonder en innovatief programma!

Ga naar dedoelen.nl/vrienden voor meer informatie